

Tema a 9-a: Omul creat de Dumnezeu ca bărbat și femeie

Ființa umană este o persoană pentru că este om. Egalitatea persoanelor trebuie să se exprime în respectul față de celălalt și față de colectivități. Discriminarea, rasismul sau xenofobia sunt nedrepte.

Căsătoria este „conjugalitate”, este o legătură de „coplesie”. Biserica cere ca persoanele cu tendințe homosexuale să fie primite cu respect, compasiune și blândețe.

07.07.2024

Sumario

- Demnitatea umană, rasismul, xenofobia și discriminarea
- Dimensiunea antropologică a sexualității
- Bibliografie

.....

Numai Dumnezeu este plinătate,
numai El este prin El însuși. Toate
ființele create Îi dau slavă lui
Dumnezeu prin existența lor și Îl
reflectă în armonia și frumusețea lor
de ansamblu. Muntele Kilimanjaro și
stepele Siberiei, fluviul Amazon și
Oceanul Indian, recifele de corali din
Australia și imensitatea cosmosului Îi
dau slavă lui Dumnezeu. Ființele vii

de altfel, prin însuși faptul vieții lor, îi dau slavă lui Dumnezeu: mișcarea lor, dezvoltarea lor, înclinația lor necesară spre perfecțiunea care li se cuvine: de la cele mai simple forme de viață până la cele mai complexe.

Ființa umană, însă, nu este doar una în plus pe scara creației: „Dintre toate creaturile văzute, numai omul este «capabil să-l cunoască și să-l iubească pe Creatorul său» (*Gaudium et Spes*, 12, 3); el este «singura făptură de pe pământ pe care Dumnezeu a voit-o pentru ea însăși» (*Gaudium et Spes*, nr. 24, 3)” (*Catehismul*, nr. 356). Diferența care marchează puterea de a fi originea acțiunilor noastre este o diferență radicală: esențială și nu doar de grad.

Structura ființei umane presupune o compoziție de materie și spirit care formează unul și același subiect. Astfel, ființa umană nu este o „juxtapunere a două elemente

opuse”, ci unirea a două co-principii într-o singură substanță, astfel încât „Trupul omului este părtaș la demnitatea de «chip al lui Dumnezeu»: este trup omenesc tocmai pentru că este însuflețit de sufletul spiritual; persoana umană în întregimea ei este menită să devină – prin Trupul lui Cristos – Templul Duhului Sfânt (cf. 1Cor 6,19-20; 15,44-45)” (*Catehismul*, nr. 364).

Această realitate ontologică – a naturii noastre – face posibilă capacitatea ființei umane de a cunoaște și de a iubi: astfel, putem stăpâni cosmosul, să fim conștienți de noi înșine, să percepem că și ceilalți sunt un „eu” unic, să îl descoperim și să ne raportăm la Dumnezeu și să îl iubim alegându-l ca scop al nostru, și să ne orientăm viața pentru a-i da slavă prin împlinirea voinței sale.

Astfel, „Dumnezeu a creat totul pentru om (cf. *Gaudium et Spes*, 12, 1; 24, 3; 39, 1), însă omul a fost creat ca să-l slujească și să-l iubească pe Dumnezeu și ca să-i ofere întreaga creație” ^[1] (*Catehismul*, nr, 358). Pe scurt, omul a fost creat de Dumnezeu ca trup și spirit pentru a-i da slavă, orânduind pentru El, prin iubire, toate realitățile materiale și spirituale.

Demnitatea umană, rasismul, xenofobia și discriminarea

„Deoarece este făcut după chipul lui Dumnezeu, individul uman are demnitate de *persoană*: el nu este doar ceva, ci cineva” (*Catehismul*, nr. 357). De aceea, relația ființei umane cu cosmosul, cu celelalte persoane și cu Dumnezeu este cu totul specială, diferită de toate celelalte creaturi vizibile: cu unicitatea unui subiect unic și capabil să iubească liber. În acest fel se înțelege că numai scopul

pentru care a fost creat – iubirea lui Dumnezeu și a celorlalți – dă seama de măreția ființei sale și constituie „rațiunea fundamentală a demnității sale” (*Catehism*, nr. 356).

La rândul său, această demnitate intrinsecă a persoanei umane este fundamentul pe care se sprijină egalitatea radicală a tuturor: în ființa lor și în libertatea lor de a acționa. „Respectul față de persoana umană implică respectul față de drepturile care derivă din demnitatea sa de creatură” (*Catehism*, nr. 1930) ^[2].

Într-adevăr, calitatea de a fi o persoană, de a fi cineva, este comună oricărei ființe umane. Așa cum este comună și originea sa, scopul său și mijloacele pe care le are la dispoziție pentru a-l atinge. Pe de altă parte, calitățile sale individuale sau sociale, cultura sa, vârsta sa, starea sa de sănătate etc. nu pot schimba nici calitatea sa de persoană, nici

demnitatea pe care aceasta o implică: a fi un embrion uman, un copil, tânăr sau bătrân; a avea mai multă sau mai puțină educație, avere, un anumit statut social; a fi sănătos sau bolnav; a trăi într-un loc sau altul sau într-o perioadă istorică sau alta... oricare dintre aceste circumstanțe pot fi prezente într-un anumit subiect, dar nu-i modifică condiția de ființă personală ^[3]. Ființa umană este o persoană pentru că este umană.

Mai mult, ființa umană este un subiect esențialmente relațional, deoarece întreaga structură a ființei sale a fost „proiectată” pentru iubire, iar iubirea presupune o înclinație spre o relație activă de liant cu Dumnezeu și cu alte ființe personale. Această realitate constituie o bază suplimentară pentru egalitatea persoanei, care trebuie să se exprime în respectul față de individ și în respectul față de colectivitate.

Pe de altă parte, discriminarea este definită ca „selectare prin excludere”, sau, de asemenea, ca tratament inegal al unei persoane sau al unui grup pe motive de rasă, religie, politică, sex, vârstă, condiție fizică sau psihică etc. Cu alte cuvinte, este un tratament inegal, inechitabil, nu pur și simplu „diferențiat” ^[4]. A trata diferit ceea ce este în sine egal este la fel de nedrept ca și tratarea egală a unor realități diferite.

Discriminarea, în sensul său general negativ, nu este niciodată justificată.

Rasismul este o formă de exaltare a unui anumit grup etnic (un fel de idolatrie ^[5]) care atribuie calități superioare și drepturi exclusive unei anumite rase și consideră celelalte rase ca fiind esențial inferioare, mai puțin demne și excluse de la anumite drepturi. De asemenea, poate lua doar forma negativă, adică excluderea respectului și a drepturilor datorate oricărei

persoane și unui întreg grup de oameni (de exemplu, antisemitismul, disprețul față de țigani etc.; pe scurt, considerarea oricărei rase ca fiind inferioară).

Xenofobia este „ura, dezgustul sau ostilitatea față de străini”. Este, de asemenea, o viziune negativă și de excludere (a aprecierii demnității cuvenite și, dacă este cazul, a recunoașterii drepturilor fundamentale). Este deosebit de gravă atunci când este îndreptată împotriva celor mai slabi, cum ar fi imigranții sau refugiații.

Orice discriminare care elimină sau limitează respectul față de viață este, de asemenea, nedreaptă: de exemplu, prin revendicarea dreptului de a decide ce viață merită să fie trăită și care nu, sau prin impunerea unor cerințe asupra unei persoane în plus față de simplul fapt de a fi o persoană (în ceea ce privește

handicapul fizic sau mental, vârsta sau starea de sănătate etc.). La fel de nedreaptă este și discriminarea care impune îndatoriri sau diminuează drepturi pe baza oricărei diferențe accidentale: „Orice formă de discriminare a drepturilor fundamentale ale persoanei, fie ea socială sau culturală, pe motive de sex, rasă, culoare, statut social, limbă sau religie, trebuie depășită și eliminată ca fiind contrară planului divin” (*Gaudium et Spes*, 29, 2) ^[6].

Dimensiunea antropologică a sexualității

„Bărbatul și femeia sunt *creați*, adică *voiți de Dumnezeu*: într-o perfectă egalitate ca persoane umane, pe de o parte, iar pe de altă parte, în ființa lor de bărbat și, respectiv, de femeie. «A fi bărbat» sau «a fi femeie» este o realitate bună și voită de Dumnezeu (...). Bărbatul și femeia sunt, cu o identică demnitate, „după chipul lui

Dumnezeu”. În «faptul de a fi bărbat» și în «faptul de a fi femeie», ei reflectă înțelepciunea și bunătatea Creatorului” (*Catehism*, nr. 369) ^[7].

Persoana are o „dimensiune sexuată”, care o cuprinde și o modelează în întregime: persoana „este” femeie sau „este” bărbat în toate aspectele vieții sale: biologice, psihologice și spirituale ^[8]. Egalitatea radicală rezidă tocmai în faptul de „a fi o persoană umană”: diferența constă în „modul” de a fi o persoană umană. Femeia și bărbatul sunt „prezentări diferite” ale aceleiași și unice realități personale, care vizează o anumită comuniune ^[9].

Afirmarea heterosexuality se bazează pe acceptarea diferenței naturale dintre persoanele feminine și masculine: proclamă egalitatea ca persoane și, în același timp, recunoaște diferența în modul de a fi persoană. Și, în plus, susține că

această bază de egalitate și diferență face posibilă o relație intersubiectivă particulară, în care fiecare dăruiește și primește: de aici rezultă o îmbogățire complementară și posibilitatea de a constitui un principiu comun de generație. Înclinația naturală dintre bărbat și femeie, fiind persoane umane, duce la un tip specific de iubire, iubirea conjugală, care presupune dăruirea și acceptarea celuilalt tocmai în ceea ce este diferit. Căsătoria nu este doar o formă de conviețuire sexuală legitimată, ci „conjugalitate” ^[10], adică o legătură de „coplesie” a fiecăruia asupra celuilalt ca bărbat și femeie, ca soț și soție, ca potențial mamă și tată ^[11]. Această uniune, exclusivă și permanentă, este la rândul ei necesară pentru demnitatea copiilor care pot veni, pentru îngrijirea și educația lor.

În mod evident, tratamentul inegal al femeilor sau al bărbaților, pe baza

statutului lor ca atare, încalcă demnitatea persoanei. Diferențierea pozitivă a femeilor (sau, după caz, a bărbaților) este legală și legitimă atunci când este menită să abordeze o situație specifică sau să remedieze o situație nedreaptă sau o inegalitate într-o anumită circumstanță socială. Și este legitimă pentru că este o încercare de a echilibra un dezechilibru nedrept anterior.

Studiile privind diferențele de gen și tratamentul acestora au avansat cantitativ și calitativ și au oferit considerații interesante. Există anumite derivări ale *teoriei genului* care indică o ruptură radicală între realitatea naturii și comportamentul în ceea ce privește diferențierea sexuală. Acestea susțin că sexul, ca atare, nu există, ci a fost o creație culturală. Bineînțeles, din această perspectivă, nu este necesar să se ia în considerare egalitatea între femei și bărbați, deoarece diferența [sexul]

nu există ca atare: există pur și simplu trăsături biologice, dar acestea fac parte din neutralitatea naturală a corpului uman și trebuie să fie în slujba libertății fiecărui individ: orice altceva ar fi discriminare și artificiu. Prin urmare, prima înstrăinare la nivel personal, susțin ei, este acceptarea „diferenței reale” dintre femei și bărbați, din care derivă ca și consecințe necesare impunerea căsătoriei heterosexuale și a familiei monogame. Abolirea acestei alienări ar trebui să elimine, de asemenea, legătura dintre uniunea dintre femei și bărbați și procreare, maternitatea însăși (care pedepsește femeile) și relațiile care provin de la origine: rudenția.

Conform acestei concepții, caracteristicile corpului sunt la libera dispoziție a ceea ce dorește fiecare persoană și, prin urmare, sunt modificabile în orice moment. Eu

sunt ceea ce decid să fiu în funcție de dorința mea: nu există alte variabile. Pot să am un corp cu caracteristici masculine și să mă simt femeie, homosexual sau bisexual; pot să vreau să fiu transsexual etc. Toate posibilitățile propriei voințe sunt deschise și la fel de legitime: pentru că nu există o realitate obiectivă care să le limiteze. Toate acestea sunt în contrast cu învățătura Bisericii cu privire la însăși structura ființei umane: unitatea dintre materie și spirit, sensul corporalității sexuate, complementaritatea dintre bărbat și femeie, libertatea, angajamentul, iubirea conjugală, realitatea uniunii conjugale și a familiei etc.

Homosexualitatea (masculină sau feminină) reprezintă o atracție exclusivă sau predominantă față de persoanele de același sex. Ea poate fi rodul mai multor variabile, inclusiv al caracteristicilor psihologice ale persoanei și al biografiei sale ^[12].

„Tradiția [a Bisericii] a declarat întotdeauna că «actele homosexuale sunt intrinsec dezordonate» (CDF, *Persoana umană*, nr. 8). «Ele închid actul sexual la darul vieții» (CDF, *Persoana umană*, nr. 8)” (*Catehism*, nr. 2357).

„Un număr deloc neglijabil de bărbați și de femei prezintă tendințe homosexuale profund înrădăcinate. Această înclinație, obiectiv dezordonată, constituie pentru cea mai mare parte dintre ei o încercare. Trebuie să fie priviți cu respect, compasiune și delicatețe. Se va evita orice semn de discriminare nedreaptă față de ei. Aceste persoane sunt chemate să realizeze voința lui Dumnezeu în viața lor și, dacă sunt creștine, să unească greutatea pe care le întâmpină datorită condiției lor cu jertfa Crucii Domnului” (*Catehism*, nr. 2358).

Exortăția apostolică *Amoris laetitia* subliniază iubirea necondiționată a lui Cristos pentru toți oamenii fără excepție și reiterează că „fiecare persoană, independent de propria orientare sexuală, trebuie respectată în demnitatea sa și primită cu respect, cu grija de a evita «orice etichetă de discriminare nedreaptă» (*Catehism*, nr. 2358; cf. Raport final, 2015, nr. 76) îndeosebi orice formă de agresiune și violență” (*Amoris Laetitia*, nr. 250). În plus, se cere, în mod special familiilor, ca acestea „să asigure o însoțire respectuoasă, astfel încât cei care manifestă o tendință homosexuală să poată conta pe ajutorul de care au nevoie pentru a înțelege și a realiza pe deplin voința lui Dumnezeu în viața lor” (cf. *Catehism*, nr. 277).

Mai mult, Biserica amintește că „persoanele homosexuale sunt chemate la curăție. Prin virtuțile stăpânirii de sine, educatoare ale

libertății interioare, uneori cu sprijinul unei prietenii dezinteresate, prin rugăciune și harul sacramental, ele pot și trebuie să se apropie, treptat și cu hotărâre, de perfecțiunea creștină” (*Catehism*, nr. 2359). Cu alte cuvinte, chemarea la castitate la care sunt invitați toți creștinii îi atinge și pe ei.

În ceea ce privește pretinsa echivalare a uniunilor homosexuale cu căsătoria, învățătura Bisericii ne amintește că „nu există niciun fundament pentru a asemăna sau a stabili analogii, nici măcar îndepărtate, între uniriile homosexuale și planul lui Dumnezeu cu privire la căsătorie și familie” (*Amoris laetitia*, nr. 251). Nu este vorba de o interdicție din partea Bisericii sau de impunerea unei măsuri punitive. Ci de a constata că aceste uniuni nu pot fi asimilate cu uniunea conjugală și nici nu este corect să li se atribuie aceleași efecte:

pentru că în acest caz nu există conjugalitate (care presupune relația diferențiată a sexelor) și nici cei care trăiesc împreună nu pot constitui un principiu comun de generație.

Bibliografie

- *Catehismul Bisericii Catolice*, nn. 356-373; 1930; 2113; 2357-2359.

^[1] Textul acestui punct al Catehismului continuă cu acest citat expresiv din Sfântul Ioan Gură de Aur: „Care este ființa ce va veni la viață înconjurată de atâta prețuire? Este omul, mare și minunat chip viu, mai de preț în ochii lui Dumnezeu decât creația întreagă: omul, pentru care există cerul și pământul și marea și întreaga zidire și a cărei mântuire Dumnezeu a socotit-o atât de însemnată, încât, pentru el, nu l-a cruțat nici pe Fiul său unul-născut.

Căci Dumnezeu nu a pregetat să facă totul ca să-l ridice pe om până la El și să-l așeze la dreapta sa”. (Sfântul Ioan Gură de Aur, *Sermones in Genesim*, 2,1: PG 54, 587D - 588th).

[2] „Aceste drepturi sunt anterioare societății și i se impun. Ele întemeiază legitimitatea morală a oricărei autorități: încălcându-le sau refuzând să le recunoască în legislația ei pozitivă, o societate își subminează propria legitimitate morală (cf. *Pacem in Terris*, 65)” (*Catehismul*, nr. 1930).

[3] „Minunată viziune prin care contemplăm neamul omenesc în unitatea originii sale în Dumnezeu; (...) în unitatea naturii sale, alcătuită în același fel la toți, dintr-un trup material și un suflet spiritual; în unitatea țelului său nemijlocit și a misiunii sale în lume; în unitatea de locuire: pământul, de ale cărui bunuri toți oamenii, prin dreptul

natural, se pot folosi pentru întreținerea și dezvoltarea vieții; în unitatea scopului supranatural: Dumnezeu însuși, spre care toți trebuie să tindă; în unitatea de mijloace pentru atingerea acestui scop; (...) în unitatea răscumpărării împlinite de Cristos pentru toți (Pius XII, *Summi Pontificatus*, nr. 3; cf. Conciliul Vatican II, *Nostra Aetate*, nr. 1)” (*Catehismul*, nr. 360).

[4] Este licit să se considere în mod diferit ceea ce este diferit; în acest sens, se poate vorbi de „tratament diferențiat pozitiv” atunci când binele comun cere sau recomandă să se protejeze sau să se favorizeze un anumit grup din cauza fragilității sale (vârstă, sănătate etc.), sau din cauza unor nevoi particulare (imigranți etc.), sau din cauza binelui pe care o anumită instituție îl reprezintă pentru binele comun (de exemplu, în căsătorie și familie, deduceri fiscale, concediu de

maternitate etc.). În domeniul juridic, acest tip special de protecție se numește „favor iuris”: favoarea legii; nu numai că nu este nedreaptă, dar răspunde justiției, care poruncește „să dea fiecăruia ce-i aparține” și trebuie, prin urmare, să fie atentă la trăsăturile diferențiale ale relațiilor intersubiective care există în societate.

[5] „Idolatria nu se referă numai la cultele false ale păgânismului. Ea rămâne o tentație constantă a credinței. Constă în a diviniza ce nu este Dumnezeu. Este vorba de idolatrie atunci când omul cinstește și respectă o creatură în locul lui Dumnezeu, fie că este vorba de zei sau demoni (de exemplu, satanismul), fie de putere, plăcere, rasă, strămoși, stat, bani etc.”
(*Catehismul*, nr. 2113).

[6] În același timp, trebuie să-l acceptăm – și să-l iubim – pe celălalt

cu diferențele și cu libertatea sa. Și trebuie să-l iubim în acest fel chiar dacă are opinii sau judecăți opuse față de ale noastre, chiar dacă greșește... chiar dacă nu este corect... : dacă nu există nici un vătămare a celorlalți, putem să-i avertizăm asupra răului pe care îl fac, dar nu le putem impune binele pe care ar trebui să-l facă. Această toleranță nu este relativism, nu înseamnă să admitem că toate judecățile sau comportamentele au aceeași valoare, pentru că nu există adevăr sau bine. Dimpotrivă, această toleranță se bazează pe respectul pentru libertatea fiecărui individ (și a colectivităților) și necesită în același timp un angajament de a răspândi adevărul și binele. Ne menținem judecata asupra actelor, dar respectăm libertatea individului.

[7] „Dumnezeu nu este nicidecum după chipul omului. El nu este nici bărbat, nici femeie. Dumnezeu este

spirit pur, în care nu există loc pentru diferențele de sex. Însă «perfectiunile» bărbatului și ale femeii reflectă ceva din infinita perfecțiune a lui Dumnezeu: ale unei mame (cf. Is 49,14-15; 66,13; Ps 131,2-3) și ale unui tată și soț (cf. Os 11,1-4; Ier 3,4-19)” (*Catehismul*, nr. 370).

[8] Sexul, la persoana umană, nu rezidă doar în organele genitale și nici nu este doar un impuls programat și necesar pentru reproducerea speciei, ca la alte ființe vii.

[9] „Trupul, care exprimă feminitatea *pentru* masculinitate și, invers, masculinitatea pentru feminitate, manifestă reciprocitatea și comuniunea persoanelor” (Sfântul Ioan Paul al II-lea, Audiența generală din 9 ianuarie 1980, nr. 4 *in fine*).

[10] Cuvântul „conjugalitate” provine din verbul latin „coniugare”, care înseamnă „a uni”.

[11] Sfântul Ioan Paul al II-lea, comentând textul creației bărbatului și a femeii din Geneza 2,24, subliniază: „trupul, care prin propria masculinitate sau feminitate îi ajută pe cei doi de la început (...) să se regăsească în comuniunea de persoane, devine în mod special elementul constitutiv al uniunii lor atunci când devin soț și soție” (Audiență generală, 21 noiembrie 1979, nr. 3, *in fine*).

[12] „Ea îmbracă forme foarte variate de-a lungul secolelor și în diferite culturi. Geneza ei psihică rămâne în mare măsură neexplicată” (*Catehism*, nr. 2357).

Juan Ignacio Bañares

pdf | document generat automat din
[https://opusdei.org/ro-ro/article/tema-
a-9-a-omul-creat-de-dumnezeu-ca-
barbat-si-femeie/](https://opusdei.org/ro-ro/article/tema-a-9-a-omul-creat-de-dumnezeu-ca-barbat-si-femeie/) (26.03.2025)